

Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond
T (0475) 386 410
E info@nmflimburg.nl
I www.nmflimburg.nl

Triodos bank
IBAN NL 88 TRIO 0212336207
BIC TRIONL2U
KvK 41076356
BTW 0030.42.753.B01

Leden van de Statencommissie Leefomgeving
t.a.v. Commissiegriffier Leonie van Birgelen-Droog
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Roermond: 28 november 2023

Betreft: Oproepen met betrekking tot het ruimtelijk voorstel Limburg

Van: N. van Mulken

Kenmerk: NM/ 2014

Geachte leden van de Statencommissie Leefomgeving,

Met de aanstaande behandeling van het ruimtelijk voorstel in uw commissie, start een belangrijk proces wat moet leiden tot een transitie van de ruimtelijke inrichting van Limburg. Graag willen de Natuur en Milieufederatie Limburg, Stichting Het Limburgs Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer u aan de voorkant een aantal punten meegeven ter overweging. In de hoop en verwachting dat dit zal bijdragen aan de totstandkoming van een natuurrijk, milieuvriendelijk en landschappelijk fraai Limburg.

Het ruimtelijk voorstel omvat een aantal ambitieuze doelen onder andere op het gebied van herstel en uitbreiding van natuur, meer waterberging én tegelijkertijd beperken van wateroverlast, herstel van het landschap, de transitie van de wijze van voedselproductie, uitbreiding van woningbouw en een duurzame energieopwerking. Allemaal ruimtelijke opgaven, die allemaal ruimte vragen in Limburg. Terwijl alle ruimte op dit moment al bestemd is. Niet alles kan overal en niet alles is even urgent of waardevol. Vandaar dat we met deze brief vier oproepen willen doen.

Oproep 1: neem het Limburgse landschap (water en bodem) als uitgangspunt

Op alle overheidsniveaus is het beleidsuitgangspunt dat water en bodem sturend is, inmiddels omarmd en daarmee ook leidend voor het ruimtelijke voorstel. Dit betekent feitelijk dat het landschap (bodemtype, waterhuishouding) de basis vormt voor de mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot de functies en activiteiten die kunnen plaatsvinden. Hoog en droog biedt andere opties dan laag en nat. Om twee voorbeelden te noemen: bouwen in uiterwaarden of beekdalen is gegeven het landschap en zeker de klimaatverandering uitermate onverstandig. Eveneens is het zo snel mogelijk afvoeren van water waarop het gehele watersysteem nu is gebaseerd onverstandig, gezien de langere droogteperiodes en het tekort aan zoetwater wat inmiddels door de klimaatverandering een feit is. Wat ons betreft is het cruciaal om het ruimtelijke voorstel verder uit te werken waarbij het landschap (bodem en water) het fundament is. Vanuit dit fundament worden de beoogde toekomstige ontwikkelingen op plekken gerealiseerd, die passen bij de aard en het karakter van het landschap, het bodemtype en de waterhuishouding ter plekke.

Oproep 2: de natuur verdient aandacht

Algemeen bekend is dat de natuur in Limburg te lijden heeft onder milieudrukfactoren zoals stikstof, fijnstof, bestrijdingsmiddelen, een slechte waterkwaliteit en gebrek aan water. Naast maatregelen om deze drukfactoren te verminderen, is uitbreiding van natuurareaal noodzakelijk om de bijzondere natuurwaarden in Limburg duurzaam in stand te houden.

Het watersysteem wat nu primair gericht is op water afvoeren moet aangepakt worden. De stikstofdepositie op natuurgebieden moet aanzienlijk verlaagd worden. Overgangszones om natuurgebieden zijn noodzakelijk om de natuurwaarden in de natuurgebieden duurzaam te beschermen. Dit geldt niet alleen voor de Natura 2000-gebieden, maar voor het gehele Limburgse Natuurnetwerk. Wat ons betreft is het herstel en robuust maken van het Limburgse Natuurnetwerk voorwaardelijk voor alle verdere opgaven die genoemd zijn in het ruimtelijke voorstel. Immers, zonder natuur... geen leven.

Oproep 3: benoem de dilemma's scherp en prioriteer de opgaven op basis van 1) wettelijke gronden, 2) (inter-)nationale verplichtingen en 3) de bijdrage aan een toekomstbestendig Limburg

Al eerder, in het kader van de totstandkoming van de POVI, hebben wij u meegegeven dat het maken van weloverwogen keuzes gericht op de langere termijn noodzakelijk is om tot een daadwerkelijk toekomstbestendige inrichting van Limburg te komen. Helaas moesten we toen constateren dat in de POVI die keuzes niet zijn gemaakt maar vooruitgeschoven zijn. Om de grote vraagstukken van dit moment daadwerkelijk op te lossen, is het essentieel dat in de komende periode gekoppeld aan het ruimtelijk voorstel de dilemma's wel concreet benoemd worden om vervolgens weloverwogen keuzes te maken en die ruimtelijk te vertalen. Daarbij willen we u meegeven dat niet alle opgaven van dezelfde orde zijn. Aan de opgave voor natuurherstel en natuuruitbreiding ligt bijvoorbeeld een wettelijke basis ten grondslag en ten aanzien van klimaat zijn internationaal afspraken gemaakt. Dit geldt ook voor de transitie van de voedselproductie, waarvoor in Europees verband is afgesproken dat het aandeel biologische landbouw in 2023 25% van het landbouwareaal moet zijn. Vandaar onze oproep om de opgaven te prioriteren. In eerste instantie vanuit wettelijke basis, dan vanuit (inter-)nationale verplichtingen en daarna pas gericht op overige ambities en wensen.

Om de discussie en besluitvorming te bevorderen, willen wij illustratief enkele mogelijke dilemma's en keuzes naar voren brengen die meer duiding en diepgang vragen:

- Noodzakelijk is natuurherstel en natuur- en bosuitbreiding. Dit vereist ruimte. Hierdoor wordt de ruimte voor voedselproductie verkleind, wat aansluit bij de verwachte teruggang in hoeveelheid vee door autonome ontwikkeling en milieubeleid.
- Het creëren van een klimaatbestendig watersysteem en –huishouding (voor zowel natuurherstel als zoetwaterberging/reserves) heeft consequenties voor de landbouwkundige mogelijkheden.
- Het waarborgen van voldoende waterberging/buffering geeft beperkingen voor de woningbouw en industrie.
- De schaalvergroting in de landbouw heeft desastreuze effecten op de biodiversiteit in het agrarisch buitengebied. Het herstel van de biodiversiteit aldaar heeft consequenties voor de aard, omvang en schaal van de toekomstige landbouw in het buitengebied van Limburg.
- Uitbreiding van de vrijetijdssector in het landelijk gebied gaat ten koste van de landschapskwaliteit, zet meer druk op de natuurgebieden en kan leiden tot overbelasting en aantasting van de toeristische aantrekkelijkheid van het buitengebied

Wat ons betreft is een gezonde, milieuvriendelijke en natuurrijke leefomgeving voor mens, plant en dier geen wens maar voorwaardelijk voor de toekomstige inrichting van Limburg. Voor het vervolg is het essentieel om de daarmee samenhangende dilemma's helder in beeld te brengen, te prioriteren op basis van de mate van verplichtend karakter, urgentie en de mate waarin het daadwerkelijk bijdraagt aan het oplossen van de voorliggende vraagstukken.

Oproep 4: betrek alle belanghebbenden nauw en doe het samen

Er zijn vele belangen betrokken bij dit onderwerp. Tot nu toe zijn we niet formeel betrokken bij dit proces. Dat is jammer. En past niet bij de Limburgse cultuur. Wij doen bij deze de oproep om, in vergelijking met het LPLG-proces, alle belanghebbenden op een serieuze wijze te betrekken bij de verdere uitwerking van het ruimtelijke voorstel. Wij beschouwen deze brief als een constructieve bijdrage voor het vervolg van het ruimtelijke voorstel. In afwachting van uw reactie op dit schrijven, koesteren wij de hoop dat u bij de verdere uitwerking van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) en de Omgevingsverordening daadwerkelijk de essentiële dilemma's schetst en hieruit weloverwogen keuzes maakt. Onze overtuiging is dat er, gezien de complexiteit van de opgaven, niet altijd een compromis mogelijk is.

Het gaat wat ons betreft dan om keuzes die het korte termijn economisch belang van sectoren overstijgen en die de basis leggen voor een duurzame economie, waarin de lange termijn doelen van natuur, water, milieu en klimaat geborgd zijn. De gezondheid van onze leefomgeving zal immers onze welvaart en welzijn in de toekomst bepalen.

Hoogachtend,

Ton Hermanussen (Natuur en Milieufederatie Limburg)

Mede namens;

Natuurmonumenten, Lars Koremans

Stichting Het Limburgs Landschap, Wilfred Alblas

Staatsbosbeheer, Peter van de Rijdt